

Chăn nuôi

Chăn nuôi là một ngành quan trọng của nông nghiệp hiện đại, nuôi lợn vật nuôi để sản xuất những sản phẩm như: thực phẩm, lông, và sức lao động. Sản phẩm từ chăn nuôi nhằm cung cấp lợi nhuận và phục vụ cho đời sống sinh hoạt của con người. Chăn nuôi xuất hiện lâu đời trong nhiều nền văn hóa khác nhau kể từ khi loài người chuyển đổi từ lô i sống săn bắn hái lượm sang định canh định cư.

Chăn nuôi cừu và bò ở Nam Phi.

Lịch sử

Việc chăn nuôi các loài vật bắt nguồn từ quá trình chuyển đổi lối sống của loài người sang định canh định cư chứ không còn sinh sống kiểu săn bắt hái lượm. Con người đã biết thuần hóa động vật và kiểm soát các điều kiện sống của vật nuôi. Dần theo thời gian, các hành vi tập thể, vòng đời, và sinh lý của vật nuôi đã thay đổi hoàn toàn. Nhiều động vật trong trang trại hiện đại không còn thích hợp với cuộc sống nơi hoang dã nữa. Chó đã được thuần hóa ở Đông Á khoảng 15.000 năm, dê và cừu đã được thuần hóa khoảng 8000 trước Công nguyên ở châu Á. Lợn được thuần từ 7000 trước Công nguyên ở Trung Đông và Trung Quốc. Bằng chứng sớm nhất của ngựa thuần là khoảng năm 4000 TCN.^[1]

Từ gia súc (en:cattle) có nguồn gốc từ tiếng Anh cổ là "chatel", có nghĩa là tất cả các loại tài sản cá nhân di động (động sản, en:chattel),^[2] được phân biệt với các bất động sản không di chuyển.

Các giống vật nuôi

Động vật/ Giống	Tình trạng thuần	Tổ tiên hoang dã	Thời gian giam nuôi đầu tiên / Thuần hóa	Khu vực giam nuôi đầu tiên / Thuần hóa	Lợi ích thương mại hiện hành	Picture
Lạc đà Alpaca Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	Gia súc	Lạc đà Vicuña	Giữa 5000 TCN - 4000 TCN	Andes	lông	
Bò banteng Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	Gia súc	Bò banteng	Không rõ	Đông Nam Á, Đảo Java	thịt, sữa, sức kéo	
Bò rừng bizon Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	nuôi nhốt	Không rõ	Cuối thế kỷ 19	Bắc Mỹ	thịt, da	
Lạc đà Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	gia súc	Lạc đà một bướu và lạc đà hai bướu hoang dã	4000 TCN đến 1400 TCN	Châu Á	chuyên chở, thịt, bơ sữa, lông	
Mèo Động vật có vú, Động vật ăn thịt	vật nuôi	Mèo hoang châu Phi	7500 TCN [3][4][5][6]	Cận Đông	thú cưng, kết bạn, thịt	
Bò nhà Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	Gia súc	Bò rừng châu Âu (tuyệt chủng)	6000 TCN	Tây Nam Á, Ấn Độ, Bắc Phi (?)	Thịt (thịt bò, thịt bê, huyết), bơ sữa, lông, sức kéo	
Nai Động vật có vú, Động vật ăn cỏ	Nuôi nhốt	Không rõ	1970	Bắc Mỹ	Thịt (Thịt nai), lông, gạc nai, nhung nai	

Chó <u>Động vật có vú, Động vật ăn thịt</u>	vật nuôi	Sói xám	12000 TCN		Sức kéo, săn bắn, chăn gia súc, đánh hơi tìm kiếm, canh giữ nhà, thịt	
Lừa <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	Lừa hoang châu Phi	4000 TCN	Ai Cập	Chở hàng, chuyên chở, sức kéo, thịt, bơ sữa	
Bò tót nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Bò tót	Unknown	Đông Nam Á	thịt, sức kéo	
Dê nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Dê hoang dã	8000 BC	Tây Nam Á	sữa, thịt, lông, da, sức kéo	
Chuột lang nhà <u>Động vật có vú, động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Cavia tschudii	5000 BC	Nam Mỹ	thịt	
Ngựa <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Ngựa hoang	4000 BC	Đồng cỏ châu Âu	Cưỡi, sức kéo, sữa, thịt, chuyên chở hàng	
Lạc đà không bướu <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Lạc đà Guanaco	3500 BC	Andes	thịt, lông	
La <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	Lai giữa lừa và ngựa			Thồ hàng, chở người, sức kéo	

Lợn <u>Động vật có vú, Động vật ăn tạp</u>	Thuần hóa	<u>Lợn rừng</u>	<u>7000 TCN</u>	<u>Đông Thổ Nhĩ Kỳ</u>	<u>thịt, da</u>	
Thỏ nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Thỏ hoang</u>	<u>khoảng 400-900CN</u>	<u>Pháp</u>	<u>thịt, lông</u>	
Tuần lộc <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Bán thuần hóa	<u>Tuần lộc</u>	<u>3000 TCN</u>	<u>bắc Nga</u>	<u>thịt, da, gạc, sữa, sức kéo,</u>	
Cừu nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Cừu hoang</u>	<u>khoảng 11000-9000 TCN</u>	<u>Đông Nam Á</u>	<u>lông, sữa, da, thịt</u>	
Trâu nước <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Trâu nước hoang dã Châu Á, (Arni)</u>	<u>4000 TCN</u>	<u>Nam Á</u>	<u>Cưỡi, thồ hàng, thịt, sữa</u>	
Bò Tây Tạng <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Bò Tây Tạng</u>	<u>2500 TCN</u>	<u>Tây Tạng, Nepal</u>	<u>Thịt, sữa, lông, cưỡi, thồ hàng, kéo cày</u>	

Vai trò của chăn nuôi

- Cung cấp thực phẩm (thịt, trứng, sữa).
- Cung cấp phân bón.
- Cung cấp sức kéo.
- Cung cấp nguyên liệu cho các ngành công nghiệp, y học...
- Có giá trị xuất khẩu
- Cung cấp nguồn hàng xuất khẩu.
- Tận dụng phế phẩm cho các ngành công nghiệp, nông nghiệp.
- Gắn với nhiều hoạt động văn hóa: chọi trâu, đua ngựa...

Các lĩnh vực chăn nuôi chính

- Chăn nuôi gia súc (Trâu, bò, dê, cừu, lừa, ngựa, lạc đà...), chăn nuôi bò sữa.
- Nuôi lợn.
- Chăn nuôi gia cầm
- Chăn nuôi các loài vật khác.

Xem thêm

- [Chăn thả](#)
- [Chăn nuôi thả vườn](#)
- [Chăn nuôi dưới tán rừng](#)
- [Chăn thả bảo tồn](#)
- [Chăn thả luân canh](#)
- [Chăn thả quá mức](#)
- [Đồng cỏ chăn thả gia súc](#)
- [Đồng cỏ](#)
- [Trang trại](#)
- [Đất nông nghiệp](#)
-

Chú thích

1. ^ "Breeds of Livestock". Department of Animal Science - Oklahoma State University. Truy cập ngày 30 tháng 9 năm 2009.
2. ^ "the definition of chattel". Dictionary.com. Truy cập ngày 7 tháng 2 năm 2015.
3. ^ [1] (http://news.nationalgeographic.com/news/2004/04/0408_040408_oldestpetcat.html), domestication of the cat on Cyprus, National Geographic.
4. ^ "Oldest Known Pet Cat? 9500-Year-Old Burial Found on Cyprus". National Geographic News. ngày 8 tháng 4 năm 2004. Truy cập ngày 6 tháng 3 năm 2007.
5. ^ Muir, Hazel (ngày 8 tháng 4 năm 2004). "Ancient remains could be oldest pet cat". New Scientist. Truy cập ngày 23 tháng 11 năm 2007.
6. ^ Walton, Marsha (ngày 9 tháng 4 năm 2004). "Ancient burial looks like human and pet cat". CNN. Bản gốc lưu trữ ngày 22 tháng 12 năm 2007. Truy cập ngày 23 tháng 11 năm 2007.

Tham khảo

- Saltini Antonio, *Storia delle scienze agrarie*, 4 vols, Bologna 1984-89, ISBN 88-206-2412-5, ISBN 88-206-2413-3, ISBN 88-206-2414-1, ISBN 88-206-2415-X
- Clutton Brock Juliet, *The walking larder. Patterns of domestication, pastoralism and predation*, Unwin Hyman, London 1988
- Clutton Brock Juliet, *Horse power: a history of the horse and donkey in human societies*, National history Museum publications, London 1992
- Fleming G., Guzzoni M., *Storia cronologica delle epizoozie dal 1409 av. Cristo sino al 1800*, in *Gazzetta medico-veterinaria*, I-II, Milano 1871-72
- Hall S, Clutton Brock Juliet, *Two hundred years of British farm livestock*, Natural History Museum Publications, London 1988
- Janick Jules, Noller Carl H., Rhykerd Charles L., *The Cycles of Plant and Animal Nutrition*, in *Food and Agriculture*, Scientific American Books, San Francisco 1976
- Manger Louis N., *A History of the Life Sciences*, M. Dekker, New York, Basel 2002